

بخش اول

تاریخ و جغرافیای مختصر لیبی

لیبی - با نام «جماهیری عربی سوسیالیستی خلق بزرگ لیبی» - کشور بزرگی در آفریقای شمالی است. که با مصر، سودان، چاد، نیجر، الجزایر و تونس مرز دارد. دین اکثریت مردم این کشور "اسلام"، پایتخت آن "طرابلس" و زبان رسمی آن عربی است.

مساحت این کشور حدود ۱۰۷۵۹،۵۴۰ کیلومتر مربع و جمعیت آن حدود شش میلیون و پانصد هزار نفر است.

۱. تاریخچه

شهر طرابلس - پایتخت فعلی کشور لیبی - که بر کرانه دریای مدیترانه واقع شده ۷۰۰ سال پیش از میلاد، به وسیله فینیقی‌ها ساخته شده است. غرب لیبی فعلی (یا بخش طرابلس) نیز تا ۲۰۰ سال پیش از میلاد مسیح (ع) بخشی از کشور کارتازها بود. بخش شرقی لیبی فعلی (بریقه یا سیرنائیکا) در نیمه نخست قرن اول پیش از میلاد زیر فرمانروایی یونانی‌ها درآمد.

در قرن اول میلادی هر دو بخش لیبی تحت سلطه امپراطوری روم قرار گرفتند و پس از آن نیز امپراطوری بیزانس (روم شرقی) بر آنها حاکم شد.

۱۳۸ / فصل پنجم: خیزش اسلامی مردم در لیبی

اسلام در زمان خلیفه دوم، پس از فتح مصر، وارد لیبی کنونی شد و اولین منطقه‌ای که مردم آن به دین اسلام گرویدند، منطقه شرق این کشور و شهرهای بنغازی و بريقه بودند.

این کشور نیز مانند همسایگانش تحت سیطره خلافت‌های عربی مختلف بود تا اینکه در در قرن شانزدهم میلادی، جزء امپراطوری بزرگ عثمانی قرار گرفت.

۲. دوران معاصر

تاریخ معاصر لیبی با جنگ عثمانیان و مردم لیبی به رهبری سنوسی‌ها با اشغالگران ایتالیایی آغاز می‌شود. در سال‌های ۱۹۱۱ و ۱۹۱۲ ایتالیا "سیرنایکا" و "طرابلس" را از چنگ امپراطوری عثمانی درآورد و حاکمیت امپراطوری بر لیبی را چند سال قبل از فروپاشی اش پایان داد. اما مبارزان بومی سنوسی به جنگ‌های چریکی علیه ایتالیا ادامه دادند.

«عمر مختار» مبارز اسطوره‌ای سنوسی‌ها در سال ۱۹۳۱ اعدام شد و ایتالیا در سال ۱۹۳۴ از تلفیق دو بخش سیرنایکا و طرابلس "مستعمره لیبی" را با مرزهای استعماری پدید آورد.

در جریان جنگ جهانی دوم، لیبی یکی از میدان‌های اصلی نبرد متفقین از یک سو و ایتالیا و آلمان از سوی دیگر بود.

در سال ۱۹۴۷ ایتالیا از فرمانروایی بر لیبی دست کشید و چهار سال بعد با برپایی حکومت پادشاهی «سلطان ادریس سنوسی» استقلال آن اعلام شد.

در سال ۱۹۶۹ شماری از افسران ارش لیبی به فرماندهی «معمر محمد قذافی» – که در آن زمان ۲۷ سال داشت – با انجام کوتایی بدون خونریزی، پادشاهی ادریس را برانداختند و نظامی با عنوان "جماهیر مردمی سوسیالیستی" در لیبی برپا ساختند. حاکم اصلی این کشور قذافی است اما هیچ مقام رسمی ندارد و عموماً "برادر"، "معلم" و "رهبر انقلاب" نامیده می‌شود.

حکومت قذافی در عرصه سیاست خارجی رویکردی ضدغربی و در عین حال دائمًا متغیر در پیش گرفت. این تغییر و چرخش‌ها مناسبات لیبی را حتی با شماری از کشورهای عربی نیز تنفس آلود کرد.

بخش اول: تاریخ و جغرافیای مختصر لیبی / ۱۳۹

در فوریه ۲۰۱۱ (بهمن ۱۳۸۹) اعتراضات گسترده‌ای علیه حکومت ۴۲ ساله معمر قذافی آغاز شد که باعث شد بمور بخش‌های زیادی از این کشور از کنترل نیروهای حکومت خارج شود.

تا تاریخ چاپ این کتاب (۲۰ تیر ۱۳۸۹) همچنان جنگ بین «نیروهای مردمی و ناتو» از یک سو و «نیروهای وفادار به قذافی» از سوی دیگر ادامه دارد. اما با توجه به اینکه برخی کشورهای تأثیرگذار جهانی یا منطقه‌ای - از جمله آمریکا، کانادا، فرانسه، انگلستان، آلمان، ایتالیا، اسپانیا، روسیه و ترکیه - "شورای ملی انتقالی لیبی" را تلویح‌یا تصريحًا به رسمیت شناخته‌اند و نیز بسیاری از سفرا و مقامات قذافی استعفا کرده‌اند باید کار حکومت دیکتاتور لیبی را تمام‌شده دانست.

۳. اقتصاد

حدود ۹۰ درصد از سرزمین لیبی را بیابان و صحراهای بی آب و علفی پوشانده است که تقریباً تهی از جمعیت هستند. هیچ رودخانه دائمی در خاک این کشور وجود ندارد. و تنها ۲ درصد از خاک لیبی کاربرد کشاورزی دارد و مناطق نسبتاً سرسبز این کشور در کناره‌های دریای مدیترانه قرار گرفته است. بنابراین بخش عمده مواد غذایی مورد نیاز مردم لیبی از خارج وارد می‌شود.

اما کشور لیبی یکی از ۱۰ کشور اصلی صادرکننده نفت در جهان است و تولید ناخالص ملی سرانه آن جزء بالاترین‌ها در آفریقا است.